

θεν, ἥδη κατὰ παραθορὰν Λούγ Κόρρις καλούμενος. Ὁ Μαννανὰν Μακλιούρ οὗτος ἦν εἰς τῶν Καρχιδονίων ἐκείνων ἐμπόρων, οἵτινες ἱστοροῦνται ἐπισκεφθέντες τὰ μέρη ταῦτα τοῦ κόσμου εἰς ἀρχαιστάτους χρόνους, καὶ λέγεται κατοικήσας, καὶ εἰς πρωτίστην αὐτοῦ ἀποβήκην καταστήσας τὴν νῆσον Μάιν. Καὶ αὐτὸς ὁ τόπος ὅπου ἡ παραδοσις αὕτη ὑφίσταται εἶναι νέος κρίκος τῆς παραδόξου ταύτης ἀλύσειος· διότι ὁ πατὴρ τοῦ Μακλιούρ κατήγετο ἐκ Λονδονδερρύ, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἴδιος, ὅταν ἐπέστρεψεν ἀπὸ τὴν πρώτην του ἐκδρομὴν πρὸς τὸν πόλον μετὰ τοῦ Γ. Βάκ, ἐρρίφθη ὑπὸ τῆς τρικυμίας εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἀκτὴν, ἣν ὁ προπάτωρ αὐτοῦ, ὁ Μακλιούρ τῆς ἀρχαίας εἰδωλολάτρου Ἰρλανδίας, εἶχε δοξάσει διὰ τῶν ἐμπορικῶν του ἐπιχειρήσεων. Ὅταν ἐπομένως ἡ Ἰρλανδία ἰδὴ ἐπανερχόμενον τὸν πλοίαρχον Μακλιούρ, θέλει δεχθῇ τὸν πρὸ πολλοῦ περιμενόμενον αὐτῆς ἥρωα, τὸν τὰ μεγάλα διαπραξάμενον,

ΤΟΝ ΊΙΟΝ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

ΟΣΩΚΡΑΤΗΣ,

κατὰ τὸν Γρότε. (*)

—o—

Ἡγωνίσθη ν' ἀποδείξω ἐσφαλισμένην τὴν κοινῶς ἐπικρατοῦσαν δόξαν, ὅτι οἱ καλούμενοι σοφισταὶ παρήγαγον τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν διαθορὰν τῆς Ἑλλάδος, καὶ ὅτι ἡ διδασκαλία αὐτῶν ἰδίως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξαχρείωσιν τοῦ πνεύματος τῶν Ἀθηναίων. Μετὰ τῆς δόξης ταύτης συνέχεται ἡ ἐξῆς ἄλλη, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι διὰ Σωκράτους δῆθεν ἀ-

πηλλάγησαν τῆς ἀλεθρίας ταύτης ἐπιρροῆς, ἐνῶ τοιαύτη τιμὴ δὲν προσήκει ἀληθῶς εἰς τὸν Σωκράτη, οὐδ' ἔχει χρεῖαν αὐτῆς ὁ ἀνὴρ. Ἐν γένει ἡ ὑπὲρ τοῦ Σωκράτους εἰμέλεια ἦτο τόσο μεγαλητέρα, ὅση πικροτέρα ἦτο ἡ κατὰ τῶν σοφιστῶν καταστροφά. Νεώτεροι δὲ τινες πάλιν παρέστησαν τὰ κατ' αὐτὸν ἄλλως πῶς, βελήσαντες νὰ καταδιδάσῃσιν αὐτὸν εἰς τὴν τάξιν τῶν σοφιστῶν, οἷους συνήκως θεωροῦσι τοὺς σοφιστάς. Ἡ τοῦ Γερμανοῦ Φοργάμμερ πραγματεία «περὶ Ἀθηναίων καὶ Σωκράτους,» ἀξιοῦ μάλιστα θαυροῦ τως, ὅτι ὁ Σωκράτης ἐθανατώθη δικαιότατα ὡς νεωτερίζων περὶ τὰ θεῖα, ὡς προδότης, καὶ ὡς διαφθείρως τῆς νεολαίας. Ἡ πραγματεία αὕτη, τῆς ὁποίας ἐντελὲς ἀποκροῖω τὰ συμπεράσματα, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἱκανοποίησις τις τῶν σοφιστῶν, κατὰ τοῦτο, ὅτι καταφέρεται κατὰ τοῦ κεκηρυγμένου αὐτῶν ἀντιπάλου μετὰ τῆς ἀτόπου ἐκείνης τραχύτητος, ἥς ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον οἱ τοι ἐγένοντο ἀδικῶς ὑμῶν. Τὸ καθ' ἡμᾶς, ἀπαθέστερον κρίνυντες τὰ πράγματα, φρονοῦμεν, ὅτι ὁ Σωκράτης εἶναι ἄξιός τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς ὑπολήψεως ἡμῶν, οὐχὶ κυρίως ὡς ἀντίπαλος τῶν σοφιστῶν, ἀλλὰ διότι, ἀνὴρ ὢν ἀγαθός, ἦτο προστούτοις κατὰ τὴν ῥώμην χαρακτῆρος, τὸν ἴδιον ὅπως τρόπον τῆς θεωρίας καὶ τῆς μεθόδου, ἔτι δὲ κατὰ τὴν δύναμιν τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας ἐπὶ τοὺς ἄλλους, ἀνώτερος ὢλων τῶν συγχρόνων, καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ.

Ὁ βίος τοῦ Σωκράτους περιλαμβάνει ἔτη ἐξομύκοντα, ἀπὸ τοῦ 469 μέχρι τοῦ 399 πρὸ Χριστοῦ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Σωφρονίσκος ἦτο ἀγαλματοποιός, καὶ ὁ υἱὸς μετέλλθε κατ' ἀρχὰς τὸ αὐτὸ ἐπάγγελμα, ἀποκτῆσας ἀρκετὴν περὶ τοῦτο δεξιότητα, διότι ἀναφέρονται πολλὰ ὑπ' αὐτοῦ καλλιτεχνηθέντα ἔργα, ἰδίως τρεῖς Χάριτες ἐν ἐσθῇτι, αἵτινες ἐσώζοντο εἰς τὴν ἀκρόπολιν μέχρι Περσικίου. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ Φαιναρέτη ἦτο μαῖα, καὶ εἶχε οὗτος ἀπὸ τῆς μητρὸς ἀδελφὸν ὀνόματι Πατροκλῆ. Περὶ τῆς γυναικὸς Ξανθίππης καὶ τῶν τριῶν υἱῶν, ἡ ἱ-

(*) Αὕτη ἡ περὶ τοῦ Σωκράτους πραγματεία ἀποτελεῖ τὸ 68 κεφάλαιον τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τοῦ γνωστοῦ τούτου Ἀγγλοῦ συγγραφέως. Μεταφέροντες ἐνταῦθα μόνον τὸ κείμενον αὐτῆς, ἐρμηνεύοντες αὐτὸ ἐπὶ τὸ ἀρεῖστερον καὶ παραλείποντες τὰς πολλὰς σημειώσεις, διότι ἀποδλέπνυμεν κυρίως εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν, οἵτινες δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ γνωρίσωσιν εἰμὴ τὰ συμπεράσματα τῶν ἐρευνῶν τοῦ ἐξόχου ἱστοριογράφου· οἱ εἰδικώτερον περὶ τὴν ἱστορίαν ἀσχολούμενοι ἀνέριζον βεβαίως ἤδη εἰς τὸ πρωτότυπον αὐτὸ ἢ εἰς τὴν Γερμανικὴν μετάφρασιν. Καὶ τοῦ καιμένου δὲ ἀφηρέσμεν τινα, ὅσοι ἀντίγονται μὲν εἰς προηγούμενα τὰ ὅποια ὁ ἀναγνώστης δὲν ἔχει ὑπόψιν, δὲν εἶναι δὲ ἀπαραίτητα εἰς τὴν κατάληξιν τῶν κυρίων ζητημάτων.

Ἐπειδὴ δὲ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὁ Γρότε ἀνατίθεται εἰς τὴν περὶ τῶν σοφιστῶν γνώμην αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν, διαφέρουσαν τῆς κοινῶς ἐπικρατούσης, ἀνέπτυξεν ἐν τῷ ἀμέσως προηγούμενῳ κεφαλῷ τῆς Ἱστορίας, ἐνομήσαμεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα τὴν τῆς δοξασίας ταύτης συγκεκριμένην, τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ περιοδικοῦ συγγραμματος Quarterly Review, τῷ 1829 μᾶλλον ὅπως οὗτος ὁ Γρότε ἀπεφύνατο τὴν συγκεκριμένην ταύτην σαρῆ καὶ ἀκριβῆ.

«Κατὰ τὴν δημώδη περὶ σοφιστῶν δόξαν, οὗτοι ἀπετέλουν οὕτως εἰπεῖν αἵρεσιν, κατὰ δὲ τὸν ἡμέτερον ἱστορικόν, ἀπλῶς κοινωνικὴν τάξιν. Κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, οὗτοι διέδιδον ἀρχὰς διαθορᾶς, τὰς ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν σοφιστικὰς ἐπικληθείσας· κατὰ τὸν Κ. Γρότε, οὗτοι ἦσαν οἱ συνήθεις διδάσκαλοι τῆς Ἑλληνικῆς ἠθικῆς, οὗτε χρηστέτεροι, ἀλλ' οὗτε πάλιν πονηρότεροι ὄντες τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς ταύτης. Κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην, ὁ Σωκράτης ὑπῆρξεν ὁ κύριος τῶν σοφιστῶν ἀντίπαλος, ὁ δὲ Πλάτων, ὁ φυσικὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγῶνι ταύτῃ διάδοχος· κατὰ τὸν Κ. Γρότε, ὁ Σωκράτης ἦτο ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῶν σοφιστῶν, διακρινόμενος ἀπὸ αὐτῶν μόνον διὰ τοῦ ὑψηλοτέρου αὐτοῦ προλήματος καὶ πνεύματος καὶ διὰ τρόπου ἰδίου περὶ τε τὸν βίον καὶ τὴν διδασκαλίαν. Κατὰ τὴν κοινὴν γνώμην ὁ Πλάτων καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ ἦσαν οἱ ἀναγνωρισμένοι διδάσκαλοι, ὁ ἐπίσημος οὕτως εἰπεῖν κλῆρος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἐτεροδοχοῦντες δὲ οἱ σοφισταί. Κατὰ τὸν Κ. Γρότε, οἱ σοφισταὶ ἦσαν ὁ κλῆρος, ἐτεροδοχοῦντες δὲ ὁ Πλάτων, ὁ κοινωνιολόγος, ὁ προσβαλὼν τοὺς σοφιστάς (καθὼς προσέβαλε τοὺς ποιητάς καὶ τοὺς πολιτικοὺς ἀνδρας) οὐχὶ ὡς ἰδίαν τινὰ αἵρεσιν, ἀλλὰ ὡς μίαν τὴν ὑφισταμένην τάξιν τῆς κοινωνίας.»